

DOKUMENTASJON

fra sommerens debatt i «Aftenposten».

PRESSE- HISTORIE

HETSEN MOT VIDKUN QUISLING

Av Idar Aarheim

7. august 1987 skjedde noe av pressehistorisk betydning i Norge. Da tok Aftenposten inn Idar Aarheims artikkel «Hetsen mot Vidkun Quisling». Det skulle altså gå 42 år før leserne av landets viktigste avis fikk se et innlegg som går til frontalangrep mot jøssingenes og seierherrenes monopoliserte syn på krigstiden i Norge og det skandaløse «rettsoppgjøret». Dermed fikk Aarheim rett i at «tiden var inne» for å vri litt på tittelen i hans essay her i «Folk og Land» (nr. 4 1987).

100-årsdag med symbolverdi

Det ser ut som langt mer enn en tilfældighet at dette skulle skje som en ringvirkning i forbindelse med markeringen av Quislings 100-årsdag. Idar Aarheims artikkel (som vi gjengir her på siden) kom som et angrep på Knut Bøckmans omtale av Quisling-feiringen og her ble spenninger utladet som hadde ligget latent siden 1960-årene i landets eldste dagsavis, Morgenbladet. Aarheim forteller at dengang (tiden var ikke inne!) hadde han som redaksjonssekretær fått et forbud av politisk redaktør, Bøckman, om å ta inn innlegg fra NS-folk og andre som hadde et annet syn på krigstiden enn seierherrenes offisielle.

Avbrutt debatt

En rekke innlegg strømmet inn til Aftenposten som derved ble minnet om at krigen og «rettsoppgjøret» ikke er et avsluttet, historisk avsnitt, men at problematikken er engasjerende også for mennesker av etterkrigsgenerasjonene. Noen av angrepene mot Aarheim fikk han på begrenset plass til deling lov til å besvare, men viktige innlegg som støttet ham, ble ikke tatt inn. Noen av dem tar vi med i denne dokumentasjon, blant annet fra de to drevne historikere og debattanter John Sand og Anton Olstad. Velkjente skribenter for våre lesere. Sand har også demonstrert sine solide kunnskaper i Morgenbladet og Na-

(Forts. side 6)

På olsokdagen fremla Knut Bøckman her i Aftenposten det offisielle norske syn på Quisling og krigstiden i artikkelen «Valfart til Quislings grav». Vi kjenner det alle fordi vi ble oppfostret med læren om «gode» og «dårlige» nordmenn allerede på skolen, og senere leste vi om den samme tvedeling av det norske folk i alle bøker og artikler som omhandlet krigstiden. Vi hørte heller ikke noe annet i kringkastingen.

Alle mente tilsynelatende det samme om alt (med små nyanseringer) når det gjaldt den mest spennende periode i nyere norsk historie. Merkelig, tenkte jeg tidlig, akkurat som i «Sovjet-Nytt», som jeg av en eller annen grunn fikk gratis tilsendt. Der mente også alle det samme om alt.

Efterhvert forstod jeg at så enkel var ikke saken. Og da jeg selv kom inn i pressen, forstod jeg saken til bunns. Som redaksjonssekretær i Morgenbladet i slutten av 1960-årene, fikk jeg av politisk redaktør (Knut Bøckman!) beskjed om at innlegg «fra frontkjempere og NS-folk- og andre som har useriøse meninger om krigen», ikke måtte trykkes. Og slik var det (og er det?) i hele landets presse.

Et annet syn

Allerede dengang hadde jeg et annet syn på dette brennbare tema enn det som offisielt var tillatt. Men selvfølgelig kunne jeg ikke sette det på trykk. Da hadde det blitt mer enn ramaskrik. I mellomtiden har jeg lest en mengde bøker og dokumenter angående dette tabu tema, og min begrunnede overbevisning har fjernet seg lenger og lenger vekk fra jøssingenes og seierherrenes offisielle versjon av historien. Ja, så langt vekk er jeg kommet at jeg ikke nøler med å hevde at «rettsoppgjøret» etter krigen er den største kollektive urett i Norges-historien.

Forresten er det dypeste spørsmål i denne forbindelse ikke om Bøckman (og det offisielle etterkrigs-Norge) eller jeg har det rette syn. Spørsmålet er om andre meninger enn Bøckmans får spalteplass

42 år etter krigens avslutning. Mitt anliggende er ikke så meget å forsvare NS-folk, selv om deres handlinger og innstilling ofte var langt mer patriotisk betinget enn hva vi senere har fått høre.

Ved å gå til kildene er det derimot blitt stadig klarere for meg at det glansbilde seierherrene skapte av seg selv, sin krigsinnsats og «rettsoppgjøret etterpå», ikke stemmer med virkeligheten.

Quisling

Når det gjelder Quislings innblanding i de kaotiske begivenheter 9. april 1940, mener jeg fortsatt at de vanskelig kan begrunnes statsrettslig. Samtidig forstår jeg hans handlinger på bakgrunn av den utrolige evneløshet og feighet Arbeiderparti-regjeringen med en sutrende Nygaardsvold (som nettopp på denne dag ville gå av som statsminister!) i spissen, utviste: Jeg forstår Quisling nettopp ut fra alle de advarsler han tidligere forjevnes var kommet med om den uansvarlige utenriks- og forsvarspolitik. Nu var hans dystre spådommer gått i oppfyllelse, og som den ekstreme nasjonalist han var, forsøkte han fortvilet å skape en norsk buffer mellom den tyske okkupasjonsmakt og befolkningen i form av en provisorisk regjering – som okkupantene ganske riktig ikke var interessert i.

Administrasjonsrådet som de i stedet opprettet, ble en ganske annerledes servil tjener for tyskerne (rådets medlemmer ble ikke straffet etter krigen) enn Quislings nye regjering senere skulle vise seg å bli. Påstanden om at Quisling skulle ha utlevert viktige forsvarshemmeligheter til tyskerne før invasjonen var et av de farligste tiltalepunkter i saken mot ham etter krigen. Forskningen omkring dette punkt gir intet grunnlag for en slik antagelse, som dessuten ville stridde mot hele hans nasjonale holdning. Tror noen at slagkrysseren «Blücher» ubekymret hadde begitt seg inn i en patriotisk hedersgrav, res-Drøbak-sundet hvis Quisling hadde vært den tyske strids-

makts militære rådgiver? Tror noen for alvor at stormakten Tyskland ville informere Norges tidligere forsvarsminister om invasionsplanene? Det er for naivt.

Derimot forstår jeg utmerket godt høyesterettsjustitiarius Paal Berg (den senere leder av hjemmefronten) da han i radio 15. april 1940 uttalte sin takk til Quisling for at han «på ny hadde vist ansvarsfølelse og sitt fedrelandssinn». Dermed gav landets fremste juridiske embedsmann også uttrykk for sin anerkjennelse til Quisling for at han som forsvarsminister i 1932 hadde avslørt at flere av arbeiderlederne drev konspiratorisk virksomhet i samarbeid med Sovjetunionen og Stalins forlengede arm, Komintern. Penger hadde de også fått for å forberede revolusjon i Norge. Det var i Stortinget disse opplysninger ble fremlagt, og flertallet i vår nasjonalforsamling sa seg enig i at Quislings bevismateriale var overbevisende.

Sannelig hadde ikke Arbeiderpartiet meget å hevne på Quisling – og hans menn! Ingen skal si at de forsømt seg da anledningen bød seg.

Truselen fra Sovjetunionen

Quisling var av den overbevisning at kommunismen er den største trusel ikke bare mot Norge og Europa, men mot hele den vestlige sivilisasjon og livsform. Han hadde vært i Russland under og 10 år etter bolsjevikenes revolusjon, og kjente sovjet-russernes konspiratoriske spill bedre innenfra enn de fleste.

Hundretusener av nordmenn har på dette punkt ment det samme som Quisling helt fra kommunistene overtok makten i Moskva, hundretusener mener det samme i dag: derfor er vi heldigvis forankret i NATO. Under Den annen verdenskrig mente mer enn femten tusen nordmenn dette så sterkt at de ville ofre livet i de mot hele hans nasjonale kampen mot kommunismen som frivillige på østfronten. Tusen av dem falt og ble nektet Tusen av dem falt og ble nektet en patriotisk hedersgrav, res-Drøbak-sundet hvis Quisling hadde vært den tyske stridsoppgjøret.

Og de var i sin fulle rett da de meldte seg som frivillige i den tyske krigsmakt akkurat som andre nordmenn (Linge, Wigert f.eks.) meldte seg til den britiske. Folkerettslig hadde Norge opphørt å eksistere som krigførende nasjon etter kapitulasjonen i juni 1940. Ifølge den samme Haager-konvensjonen som Norge hadde ratifisert, var all myndighet i Norge de facto gått over til okkupasjonsmakten. London-regjeringens (og Hjemmefrontens) oppfordring til sabotasjehandling mot okkupasjonen, andre krigshandlinger og mord på NS-folk, var folkerettslig ganske riktig illegale. Derimot hadde de tyske okkupanter, uansett om vi kan mislike det, støtte i den samme folkerett når de gikk til represalier for å beskytte sine interesser. Deres dødsdommer over utøvere av illegal virksomhet var også legale, derimot ikke tortur av fanger.

Rettsordninger

Norge har siden landet fremsto som selvstendig stat i nyere tid, ivret for internasjonale rettsordninger, men i hvilke lærebøker og massedier er norske skolelever, og norsk almenhet, etter krigen blitt informert om de folkerettslige forhold i Norge under Den annen verdenskrig?

Knut Bøckman hevder at «friheten og rettsstaten» ble gjeninnført i 1945. Mon det? Her støter ikke Bøckman bare mot min oppfatning, men også mot oppfatningen til Norges fremste ekspert i statsrett da krigen sluttet, professor dr. juris Jon Skeie. I sin lille bok «Landssvik» (1945) advarer han det norske folk mot hevn-tanken bak de provisoriske landssvikanordninger og påviser at de er i strid med grunnloven.

Titusener av nordmenn ble dømt etter disse lovstridige anordninger, de ble fradømt formuer og stillinger og dertil elementære menneskerettigheter. De fleste var først blitt illegalt arrestert, internert, sjikanert og ikke sjelden bestjålet og mishandlet av hjemmefront

(Forts. side 6)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaksjonssekretær: MARNÅ MELSON PEDERSEN
 Redaktør: KÅRE HAUGERUD
 Forretningsfører: HARALD K. SCHAANNING

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
 Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
 mandag kl. 17-20, tirsdag kl. 11-14 og onsdag kl. 17-20.
 Telefon: (02) 19 06 71 - (Telefonsvarer).
 Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 80,- (i omslag kr. 100,-). Utlandet + kr. 10,-.
 Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248
 Abonnementet (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
 Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a. pr.spalte m. Minstepris kr. 50,-.
 Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.

GRUMSEDE HOLDNINGER

Rundt om i vårt land stiftes det foreninger som under forskjellige navn har som innhold «Norge for nordmenn». Disse blir da utskjeldt som rasistiske. For det er ikke fromt å mene at Norge skal forbli et norsk land.

De fattige i Norge må tenke på at de lever i verdens rste land og slutte å klage hvis de ikke har noe sted å bo, eller må dø i sykehuskøer eller lide ond på eldreheim som ikke fungerer, mens vi tar oss av de velstående fra den tredje verden på våre høyfjellshotell. Som forøvrig ikke faller helt i våre nye landsmenns smak.

Det er nemlig ikke de virkelig fattige som kommer hit. De må pent bli igjen i sine fattige hjemland, som ikke akkurat blir rikere av at de velutdannede og ressurssterke forlater dem til fordel for en karriere i den rike del av verden.

Hvis det virkelig var nøden vi ønsket å lindre, burde vi tenke på at vi ikke bare (penge-messig sett) er verdens rikeste land, men også verdens dyreste. Så i steden for å fø en familie her i landet, kunne vi fø mer enn det tidobbelte antall i et land hvor flyktingene religiøst og kulturelt sett hører hjemme. Det ville spare, både oss og dem, for de rase- og kulturkollisjoner som må komme når de bare er blitt mange og sterke nok. Det er nemlig ikke alle kulturformer som lar seg forene, eller alle religioner som er i stand til å leve i fred med hverandre.

For bak mye av den uro, nød og elendighet som fyller verden med flyktinger, ligger nettopp den slags uløselige konflikter. Selv folk av samme blod makter ikke leve i fred sammen dersom de er splittet opp i uforenlige trosretninger eller kulturformer.

Det er ikke nestekjærlighet som ligger bak ønsket om å gjøre Norge til et multinasjonalt og multikulturelt samfunn. Men en politisk, unasjonalt ideologi. Og at man forsøker å dekke over dette med en falsk humanisme, er den virkelig grumsede holdningen.

Fred må være sterkere enn hat!

Av Edmund Roll

Jeg har med stor interesse lest RU-61 sitt innlegg i denne avis av 14. i.d. «VAR NORGE I KRIG?».

RU-61 skriver bl.a.: «Var Norge i krig med Tyskland etter 10. juni 1940? Nei, kanskje var vi ikke det formelt. Men de aller fleste nordmenn visste i alle fall at landet vårt, Norge, var okkupert av en fremmed makt . . . »

«Var de kanskje ikke i krig alle jødene som ble jaget som dyr i landet vårt, for så å ende i en konsentrasjonsleir et sted i Europa?» «Jeg er sikker på at de aller fleste nordmenn visste at det var krig fortsatt. Og det visste nok de nordmenn som gikk med tyskerne også».

Hvem er «. . . de nordmenn som gikk med tyskerne også»? Mener RU-61 at dette var de nordmenn som FRIVILLIG vedlikeholdt de flyplasser her i landet - før 10. juni 1940 - som tyskerne hadde okkupert, hvor tyske kamp- og bombefly kunne starte for å angripe norske og andre enheter som kjempet mot okkupantene? Eller var det de 100-tusen av nordmenn som - etter 10. juni 1940 - jobbet frivillig bl.a. med å bygge okkupantenes festningsanlegg, eller i den mekaniske industri, hvor de laget kanoner, ammunisjon, sprengstoff og miner m.v., fordi de på denne måte tjente

flere penger enn ved å ta arbeid som tjente norske interesser? Det var god bruk for disse nordmenn til gårdsarbeid og til skogsarbeid, men de sto bare i kø på de tyske arbeidsplasser.

Høsten 1942 var jeg en av de tusener av unge nordmenn som meldte seg FRIVILLIG som soldat mot Stalin. Ingen av oss var den gang i den MINSTE TVIL om at krigen mellom Norge og Tyskland var avsluttet etter kapitulasjonen den 10. juni 1940, og våpnene ble nedlagt. Det var meget vanskelig for oss som lå ute ved fronten å kjenne til hvem som «jaget» og arresterte de norske jøder, «. . . for så å ende i en konsentrasjonsleir et sted i Europa».

Men, kanskje RU-61 vet hvilke nordmenn det var som arresterte jødene her i landet under «krigen»? Var det de nordmenn som etter 1945 fikk tildelt fellesbetegnelsen «Landssvikere», eller var det noen av dem som kan få ATTEST for «GOD NASJONAL HOLDNING» under hele okkupasjonen?

Jeg tillater meg å tilføye: Det internasjonale krigsdeltagerforbundet makter å samle krigsveteraner fra begge frontter. Når gjør Norge noe lignende? Det ligger ingen automatikk i dette at den som vin-

ner krigen også har vunnet freden. Tidligere stortingsrepresentant for SP og motstandsmann, Erlend Asdahl, sa i et radiointervju forleden: «VI VANT KRIGEN, MEN VI TAPTE FREDEN». Hvorfor sier Asdahl dette?

Like utenfor den østerrikske byen Klagenfurt, ligger fjellet Ulrichsberg, hvor krigsveteraner fra hele Europa møtes en gang hvert år. 25-årsjubileet ble feiret i 1984. Ca. 10 000 veteraner var samlet for å minnes de falne og de soldater som aldri kom tilbake til sine fedreland etter krigen. Parolen for Ulrichsberg er: FRED MÅ VÆRE STERKERE ENN HAT.

Mot slutten av den 2. verdenskrig kjempet Gebirgsdivision «Nord», som besto av europeiske frivillige, mot den 70th. amerikanske infanteridivisjon - Trailblazer Association ved Vogesene i Frankrike. I dagene 27-29/9-85 møttes de på ny i den tyske byen Bad Windsheim, for å minnes sine falne og feire den forbrødring som fant sted mellom disse fordums fiender allerede i midten av 70-årene.

Det deltok ca. 900 veteraner i stevnet. Foruten de tyske tilreisende og femti veteraner fra den 70th. Div., som sammen med sine familier var kommet

(Forts. side 6)

NOEN FAKTA OM DEN NASJONALE UNGDOMSTJENESTE

Loven om nasjonal ungdomstjeneste av 5. februar 1942 som forpliktet enhver ungdom mellom ti og atten år til å tjenestegjøre i Nasjonal Samlings Ungdomsfylking, var blant de mest omstridte hendelser under okkupasjonen. Det strømmet da også inn mengdevis av protestbrev til NS ungdomsfører, minister Axel Stang, som forøvrig sin vane tro tok dem meget alvorlig.

Det er imidlertid viktig å understreke at lovens hensikt var en noe annen enn det synes å fremgå av lovens umiddelbare tekst. Stang såvel som ungdomsfylkingens øvrige ledelse var fullt klar over at man selv om man ville, ikke var i stand til å gjennomføre loven overensstemmende med dens bokstavelige tekst. Vervingen til fronttjeneste og frontstøstjeneste hadde i stor utstrekning tappet NSUF for ledere,

og det lå helt utenfor alle muligheter å innkalle all norsk ungdom til tjeneste. I et intervju med Stang, offentliggjort i en rekke aviser 7. februar 1942, heter det da derfor også:

«Betyr loven at all ungdom mellom 10 og 18 år med en gang skal ta del i arbeidet innen NS ungdomsfylking?» spør intervjueren. Stang svarer: «Nei, det er ikke tilfellet. Loven vil bli gjort gjeldende for avgrensede områder og aldersklasser etterhvert som det viser seg hensiktsmessig. Ingen er forpliktet til å melde seg til tjeneste før det utsendes særlig beskjed om det.»

Dette vet jeg var et signal fra Stangs side om at loven ville bli praktisert med all mulig lempe.

Lovens mening var nemlig denne: Mange foreldre ønsket at deres barn skulle delta i ungdomsfylkingens arbeide, men turde på grunn av

presset fra omgivelsene ikke realisere sitt ønske. På samme måte var det mange ungdommer som gjerne ville være med i NSUF, men som av forskjellige grunner ikke våget det. Lovens hensikt var å gjøre det lettere for disse kategorier ved at de kunne skylde på innbeordring. Det viste seg da også at det slett ikke bare kom protester, men også en rekke henvendelser fra foreldre og ungdommer som ba om «innbeordring».

I praksis ble ungdomstjenesten stort sett bare gjennomført i distrikter der NS hadde en tilslutning i befolkningen langt over landsgjennomsnittet.

Hva som kan diskuteres, er selvfølgelig hvorvidt det var klokt å utforme en lov i såvidt drastisk form når målsetningen ihvertfall på kort sikt egentlig var nokså begrenset.

Jentehirdleder

QUISLINGS FORSVARSTALE

VIDKUN QUISLINGS
 FORSVARSTALE
 i lagmannsretten september 1945

PRAKTUTGAVEN:

Pris kr. 300,- inkl. tre eks. av billigutgaven.

BILLIGUTGAVEN:

Pris kr. 45,-.

Bestilles fra:
 A/S HISTORISK FORLAG
 Postboks 924 Sentrum
 0104 Oslo 1

Betalingen vedlegges som sjekk eller sendes til postgiro 5 15 46 38 eller bankgiro 6063.05.01248.

Fra sommerens debatt i «Aftenposten»

Innlegg som ikke kom inn:

DEN HISTORISKE SANNHET

Av oberstløytnant Anton Olstad

Mange mener at Aftenposten fortjener ros for raushet ved å ta inn Idar Aarheims «Hetsen mot Vidkun Quisling» 7. august og Knut Bøckmans svar «Quisling, pressen og rettsstaten» 12. august. Meget interessante og lesevverdige artikler, uansett hva man måtte vite, og mene, om 1940-ledelsen. Det er grunn til å beundre Aarheims sivilkursasje. Ennå finnes det rester av krigstidens, dengang nødvendige, isfront. De som lå i aprilsnøen med Krag-Jørgensen riflen og hørte Quislings tale om at han hadde overtatt makten og at det var forbrytersk å gjøre motstand, er ikke i tvil om at Quisling den 9. april 1940 begikk det høyforræderi han ble dømt for. Men det er ikke det denne diskusjonen egentlig gjelder. Den gjelder Nygaardsvoldregjeringens egen skyld, ikke fordi noe annet partis regjering ville ha gjort det nevneverdig bedre – men det var nå de herrer som i sin uformuenhet hadde stelt med nøytralitet og med Forsvaret tankeløst som hovedpersonen i Goethes Zauberlehrling. De mobiliserte ikke da det var tid.

Og de stakk av, riktignok på Hambros initiativ. Det var det grunn til. De tyske fallskjermjegerne som først landet på Fornebu, hadde Kongen og Regjeringen som første mål. Slottet var da også det første sted de dro til. Kommet til

Hamar trodde de at det fremdeles var mulig å drøfte en såkalt dansk løsning. Videre på flukt mot Sverige – Nygaardsvold bruker selv ordet flukt – havnet de på Elverum. På regimentssjefens initiativ og ansvar ble tyskerne stanset på Midtskogen om natten. Regjeringen hadde ikke bestemt seg. Og første mobiliseringsdag var to dager senere. Da Kongen 10. april sa nei til en regjering Quisling og regjeringen var enig, svarte tyskerne med å bombe Elverum og Nybergsund 11. april.

Regjeringen var fredløs, og hadde all grunn til å være redd tyskerne, som jo faktisk hadde prøvd å utsette den. Man mener at ordren om bombingene kom direkte fra Berlin. Otto Ruge blir utnevnt til kommanderende general etterat generalstabens 10. april på Rena forteller justisministeren at hæren etter mange års forsømmelse, ikke er rare greiene. Ruge hadde selv kalt den den dårligst øvde og dårligst utrustede i Europa. Men britene lovet å «komme øyeblikkelig og med full styrke». Undertegnede husker enda hvor oppmuntrende Ruges dagsordrer – han var en fremragende pedagog – om at de allierte satte i land tropper, var. Nå skulle det føres oppholdende strid (en særdeles nedbrytende form for krigføring), inntil vi sammen skulle kaste tyskerne på sjøen.

(Forts. side 6)

PROFESSOR UTEN KJENNSKAP TIL KAPITULASJONEN I 1940

Av John Sand

«Hvilken taktikk har det ikke vært å forlede folkets raseri i retning NS.»

(Overlege Johan Scharffenberg i Morgenbladet 23/10 1948.)

Et debattinnlegg i Aftenposten 26. august av professor Finn Seyersted inneholder så mange misvisende og mangelfulle opplysninger at jeg synes Aftenpostens store leserkrets har krav på å få vite hva som faktisk skjedde i 1940.

Professoren hevder bl. a. at det ikke er noen prinsipiell forskjell på general Paulus kapitulasjon ved Stalingrad i 1943 og general Ruges kapitulasjon i 1940. De to kapitulasjoner har imidlertid helt forskjellig karakter og omfang. Som kjent skjedde Paulus kapitulasjon mot Hitlers ordre, men den norske kapitulasjon ble beordret av Konge og Regjering, jfr. innledningen til general Ruges telegram 8. juni til den norske Stockholmgelasjon: «Konge og Regjering har forlatt landet og har gitt meg ordre om å innstille fiendtlighetene. Ordren er en logisk følge av regjeringens konstatering under statsråd før avreisen til England: «For disse forhold... vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen.» Dette er innført i statsrådsprotokollen og bifalt av Kongen. Avtalen

er også vesensforskjellig på den måte at kapitulasjonen ved Stalingrad bare omfattet de omringede styrker der, mens Trondheimsavtalen omfatter «die gesamten norwegischen Streitkräfte». Avtalen omfatter også klare bistandstilsagn overfor tyskerne ved at den norske overkommando forplikter seg til snarest å sette flyplassene Bardufoss og Skånland i brukbar stand. General Ruge stilte også norske tropper under tysk kommando, noe som ville ha vært helt utenkelig dersom den faktiske krigstilstand hadde vært etter undertegnelsen av Trondheimsavtalen.

Professorens anførsel om at de kampdyktige deler av marinen og flyvåpen dro til England, trenger også en kommentar. I det ruvende 7-binds verk «Norges Sjøkrig» skriver forfatteren, orlogskaptein Steen i bind IV bl. a.: «I løpet av juli måned reiste de fleste av de norske sjøoffiserer som hadde tjenestegjort under krigen i Norge i 1940 tilbake til sine hjemsteder». Om de fartøyer som dro til England forteller Steen i nevnte bind side 21: «De var av liten kampverdi og ikke krigsskip i vanlig forstand». Og om de fartøyer som ble satt i drift etter ankomsten til England, opplyser orlogs-

kaptein Steen side 41 at de ble en integrerende del av den britiske marine. Dette korresponderer fullt ut med h.r. advokat Annæus Schjødts opplysninger i «Riksrådsforhandlingene i 1940» side 47: «For krigsmarinen var stillingen den at alt som ikke var tatt av tyskerne og ødelagt, allerede var i britisk tjeneste. Det samme gjaldt vårt krigsutstyr Orlogskaptein Steen opplyser videre i bind IV side 21 om de få fly (visstnok 3) som nådde Storbritannia i juni 1940, at de var foreldede. «Ikke noen av flyene tilfredsstilte kravene til fart og kampkraft for å ta opp kampen med mer tidsmessige fly.» Og C. J. Hambro forteller i «De første måneder» side 154: «Et av flyene forsvant på sin tur over Nordsjøen. Resten av dem som kom fram ble erklært tjenesteudyktige av englenderne.»

Om flyverne i 1940 beretter major Fr. Meyer i «Hærens og marinens flyvåpen 1912–45» side 153 at det var «helt på frivillig basis» flyverne ble med. Side 154 fortsetter joren: «Det personell som ville reise ut av landet ble demobilisert 9. juni.» Majoren opplyser videre at de brukbare fly skulle flys til Finland og at general Ruge beordret kaptein Ole Reistad å ta seg til Finland for å forsøke å få etablert en

(Forts. side 6)

MOTSTANDSGUTTEN BØCKMAN

Av Sigurd Madsen

Under den engasjerende debatten Idar Aarheim satte igang i Aftenposten, skriver Knut Bøckman at han «som 13-åring nær var blitt offer for en kule fra en tysk SS-offiser» (AP 12/8).

Siden jeg selv omtrent var på hans alder under krigen, stiller jeg meg ut fra egne erfaringer noe uforstående til Bøckmans opplysning. På det tettstedet jeg vokste opp, var det ganske mange tyskere fordi stedet var et kommunikasjonsknutepunkt. Skolen jeg gikk på, lå like ved en tyskerleir og i den store, gamle bygningen hvor vi bodde, og hvor post-

kontoret og telefonsentralen lå, var et par værelser leiet (eller rekvirert) av den tyske sjef som gjerne var en major i Wehrmacht (litt skifte var det).

En tid hadde vi også besøk av en mindre SS-avdeling. Det var nok de stiligste av alle tyskere jeg så under krigen, og det var ikke få.

Men uansett hvilke våpen tyskerne tilhørte, oppførte de seg høflig og korrekt overfor de sivile og det var adskillig fraternisering med «fienden». Særlig hyggelig var de mot oss barn. Noen av de eldre savnet

vel sine egne og når vi kom på mer fortrolig fot, ble det ofte vist familiebilder og fortalt om forholdene i Tyskland og Østerrike. To av oss som viste oss mest interessert i biler og våpen, tok de seg av med tysk grundighet og en åpenhet som var merkelig når jeg nå tenker tilbake.

Sannsynligvis var det forbudt å ta oss med på kjøretøyer som var militære, men tyskerne gjorde det og satte oss tolv-åringene inn i en spennende ver-

den. Og for første gang hadde vi følelsen av at voksne tok oss alvorlig i vår kunnskapstrang. En dag oppdaget vi at vi skjønte tysk like bra som norsk.

Bare en gang husker jeg at det kom til alvorlige gnisninger med tyskerne. Det var en høstdag i 1944, sannsynligvis en lørdagskveld, at noen piker fra stedet hadde vært på dans på en kafé hvor det var tyskere. På hjemmeveien ble to av dem overfalt av berusede og sjalu nordmenn som kalte dem tyskerhorer og lignende ting.

En patrulje av det tyske feltgendarmeri grep inn og brakte bråkemakerne til lensmannskontoret hvor jeg tror de ble bøtelagt.

Jeg nevner disse ting fra min barndom fordi mine erfaringer er så ganske annerledes enn Bøckmans.

Tyskerne hadde sanneligvis ikke for vane å løpe rundt med ladde våpen på jakt etter smågutter. Og det skulle enda ha vært en SS-offiser med den strenge disiplin som hersket blant dem som skulle ha skutt mot en 13-åring?

Lekte Bøckman motstandsgutt?

Fra sommerens debatt i «Aftenposten»

Innlegg som ikke kom inn:

PARTSINNLEGG FRA EN FOLKERETTSLÆRD

Av Idar Aarheim

At professor Finn Seyersted som gammel hjemmefrontmann forsøker å opprettholde uholdbare myter om Norge og Den annen verdenskrig, er psykologisk forståelig. Men at han (26/8) avgir sitt partsinnlegg under dekke av å være upartisk folkerettslærd, er akademisk sett kritikkverdig. Særlig når han lett påviselig tar feil i sine påstander.

Paal Berg

Den første myte Seyersted forsøker å opprettholde, er den at høyesterettsjustitiarius Paal Berg «meget mot sin vilje» roste Quisling 15. april 1940. Seyersted skriver endog at det var «et krav fra tyskerne». Hvor har han denne utrolige påstand fra? Hvilken logisk mening gir det hvis tyskerne forlangte at den mann de ville ha fjernet (Quisling), samtidig skulle skamroses?

Dessverre for Seyersted (og Bøckman) har vi derimot Paal Bergs egne ord for at han av fri vilje roste Quisling for utvist «fedrelandssinn». beviset finner vi på side 159 i Innstillingen fra Undersøkelsekom-

misjonen av 1945. Der leser vi:

«Jeg sa», skriver han (Berg) i sin dagbok «at jeg personlig trodde at Quisling var i subjektiv god tro, – at han virkelig trodde å ha varetatt sitt lands interesser ved det han hadde gjort, og at jeg derfor kunne gi en erklæring om denne min personlige mening».

Kapitulasjonen 10. juni 1940

Den annen myte Seyersted forsøker å opprettholde, er den at Norges kapitulasjon 10. juni bare gjaldt de gjenværende «landstridskrefter» i Nord-Norge (et uttrykk som forøvrig ikke forekommer i noen av de to kapitulasjonsdokumenter fra denne skjebnesvangre dag).

Under felttoget i Norge våren 1940, ble det inngått flere lokale og regionale overgivelser etter hvert som de norske styrkene oppga kampene. Det som lenge er forsøkt hemmeligholdt, var at 10. juni ble det inngått både en regional overgivelse av stridskreftene i Nord-Norge og dessuten en

total kapitulasjon for samtlige norske stridskrefter. Den første (som kan sammenlignes med de andre del-kapitulasjoner som allerede hadde funnet sted) gjaldt de gjenværende norske styrker i Nord-Norge. Den ble undertegnet kl. 9.55 på Spionkop ved Bjørnefjell av henholdsvis generalløytnant Dietl og oberstløytnant Wrede Holm. I dette dokument omtales de norske avdelinger i Nord-Norge som «den norske nordarmé».

Hovedkapitulasjonen

Hovedkapitulasjonen som derimot gjaldt hele den samlede norske krigsmakt, ble undertegnet i Trondheim kl. 17.00 av oberst Buschenhagen for den tyske generalstab og oberstløytnant Roscher Nielsen for den norske generalstab. Allerede 8. juni hadde general Ruge som Norges forsvarssjef sendt telegram til Den norske ambassade i Stockholm for snarest å komme i forbindelse med den tyske overkommando i Oslo. Det heter i telegrammet at Kongen og Regjeringen har

(Forts. side 7)

Brev til Sundar

Sjefredaktør Egil Sundar
Oslo, den 7/9 1987

Eksempel: Han påstår (lik som Bøckman) at Bergs ros til Quisling 15/4-40 «var et krav fra tyskerne».

Jeg aksepterer at Knut Bøckman får siste ord i debatten med meg, men at han fortsetter med uholdbare slengbemerkinger etter at debatten er slutt, strider mot god presse-skikk. Det skjedde i hans innlegg på debattsiden 4/9 «Slemme Vesten og snille Gorbatsjov».

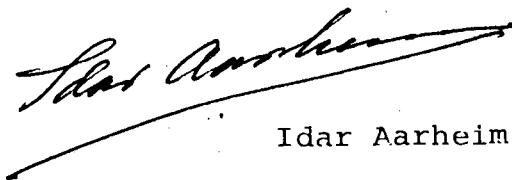
Likeledes synes jeg det er ille at dr. juris Finn Seyersted i et 4-spalters oppslag 26/8 får gå løs på meg i et frontalangrep mens jeg er fratatt retten til å svare ham.

Det til tross for at han siterer en lang passasje som han tolker etter forgodtbefinnende. Hans partsinnlegg under falsk dekke av akademisk nøytralitet, er særlig ille fordi det inneholder faktiske feil.

Jeg kan med sitat fra Bergs egen dagbok bevise at han gjorde det av egen, fri overbevisning.

Nettopp for å konsentrere debatten, besvarte jeg 28/8 tre motinnlegg i ett, deriblant Varvins. Varvin gis allikevel anledning til å komme tilbake, mens mitt korte svar (vedlagt i kopi) sendes i retur. Da gjelder plutselig ikke prinsippet om at den som er først ute også skal ha siste ord!

Jeg fastholder det fortjenstfulle i å ta inn mitt første innlegg om dette tabutema. Men resten av debatten har jeg opplevet som en kamp der jeg har fått ene armen bakkunden og at jeg ved siden av motstanderne, også må slåss med dommerne.

Idar Aarheim

MANEDENS PERNILLE

EPISODER

«Jeg vet ikke om jeg skal le eller gråte», skriver vedkommende som sendte meg et utklipp fra «Arbeiderbladet» av 27/7. Utklippet stammet fra «Meninger om mangt», som jo er avisens betegnelse på de spaltene hvor leserne kommer til orde, og jeg må virkelig denne gang komplimentere organet for dets liberale innstilling til innsenderne.

Men tilbake til utklippet. Under overskriften «En underlig episode fra krigens år» forteller bidragsyteren innledningsvis at det er «alt oppstyret omkring Quislings 100-årsdag» som har bragt episoden frem i erindringen.

Derpå skriver hun litt om sitt arbeide som pleier på en liten fødselsklinikk de første årene av krigen, før hun går

over til selve budskapet, som jeg gjengir i sin helhet:

«Men plutselig en dag ble det født en liten gutt som hadde et ganske stort og stygt hakekors midt på ryggen. Vi ble straks sammenkalt for å se på dette oppsiktsvekkende. Det var en helt tydelig rød stripe i en fordypning i huden som utgjorde et helt tydelig hakekors midt på ryggen på den lille gutten, ca. 3-4 cm. stort.

Vi ble straks enige om ikke å si noe til moren, for det var jo ingen feil på gutten ellers. Men i løpet av liggetiden, som var 12 døgn den gangen, så var jo merket blitt noe svakere, iallfall den røde stripen.

Etterpå fikk vi høre at faren til barnet var stornazist, så det må vel ha vært det som hadde satt sitt preg på den lille ny-

fødte. At dette virkelig har skjedd kan fremdeles bekreftes av flere enn meg.»

Jeg må bekjenne at jeg hylte av latter da jeg leste det, og med utklippet i vesken la jeg i vei til mitt opphav, som koste seg med ettermiddagsteen da jeg kom. Jeg var så ivrig at jeg dumpet ned i en stol uten å ta av meg regntøyet, og stoppet far som var på vei for å hente en kopp til meg.

«Herregud», utbrøt far da jeg hadde avsluttet min høytlesning, «dette er jo så sykt at det bare kan sammenlignes med seg selv. – Men de la i alle fall diskresjon for dagen da de unnlot å fortelle moren om konsekvensene av å få barn med en stornazist».

Før jeg går videre må jeg

fortelle at mor vokste opp i en mindre bygd, og at mormor var en av ildsjelene i kvinnes sanitetsforening i bygda. Det var den som skaffet midler til å holde bygda med en sanitets-søster.

«Dette minner meg i sin navitet om noe din mormor fortalte da hun en kveld kom hjem fra et av de månedlige møtene i sanitetsforeningen», sa mor. «Til familiens fryd avla hun alltid beretning når hun kom hjem, og det var litt av hvert å fortelle, for et par av medlemmene var uhyre godtroende.

Samtalen i foreningen hadde denne kvelden i det vesentligste dreiet seg om smittsomme sykdommer. Da fortalte en av de tilstedeværende som et skrekkens eksempel om en dundyne, og hva denne hadde

medført av elendighet.

Sammen med andre eien-deler var den blitt solgt på auksjon etter en enslig uten slektninger, som var død av tæring. Det gikk ikke lenge før også kjøperen fikk tuberkulose, og døde, og slektninger arvet også dundyne. Da så også arvingene ble syke av tuberkulose, kom dynen i søkelyset. Og tenk dere, avsluttet ifølge mor den fortellende sin beretning, da de sprettet opp dynen fant de tusenvis av basiller i det ene hjørnet av dynen.

Nå syntes mor at det gikk for vidt så hun kom med en forsiktig protest.

Da så den andre av dem som mor betegnet som godtroende, hvast på henne, og sa: «Nei, skrekkens eksempel om en dundyne, og hva denne hadde hørt om verre ting enn det».

RUDOLF HESS FREDENS FANGE ER DØD

Han ofret sitt liv for freden.
Fløy til sin venn, Lorden, –
trodde at germanere var
gentlemen,
selv om frendefolkene kranglet
og sloss.

Han tok feil. Vennene bøyde
sine knær
ved Gullkalvens alter.
Fulgte sitt folks korrupte
ledere –,
og Fredens Venn ble Fredens
Fange!

Firti-seks år satt han i fengsel –,
dømt for hva?
Sviktet dog aldri sine idealer!
Stred i sin ensomhet
mot dragen med de to hoder,
mot Ulven og Ormen,
som fanget og dømte
ham og hans folk.

Til sist valgte han å dø
ensom i Spandaufengslets hage.
Heil være fredens stridsmann!
Måtte ditt minne aldri dø,
rakryggede Rudolf.

Tore Elg

Anklager . . .

(Forts. fra s. 1)

ingene.» (Min uthevelse)

På åndslivets område ble også «apartheid» innført – se her *Hans Fr. Dahl*: «Dette er London» side 350: «Ved sin tiltredelse i 1948 ga Fostervoll et generelt forbud mot å bruke noe åndsverk av ham (Hamsun) i kringkastingen.»

I hetsen mot Sør-Afrika ser det ut til at Norge følger regelen: Fei først for andres dør. Og la skitten foran egen dør ligge.

8643 Bjerka, 23/8 1987

John Sand

Hetsen . . .

(Forts. fra s. 2)

og jøssinger. Også regelrett torturering av «landssvikerne» fant sted i betydelig omfang. Det burde ikke minst Knut Bøckman vite fordi *hans far*, prost Bøckman i Tromsø, gjorde en aktverdigg human innsats for å bringe tortureringen av de internerte på Sydspissen fangeleir til offentlighetens kjennskap.

Jeg er ingen udelte Quisling-beundrer, men *da jeg i øsregnet stod foran hans bauta på Gjerpen kirkegård 18. juli*, på hundreårsdagen til Norges mest utskjelte mann, rant noen ord av gamle redaktør Hoff i Farmand meg i hu:

«Det verste ved Quisling var at han hadde rett.»

Vi burde nu 42 år etter 1945 se på «rettsoppgjøret» som det det var: seierherrenes hevn over taperne. Så får vi heller diskutere hvor hård hevnen var. Mild var den i alle fall ikke.

Tyskland alene . . .

(Forts. fra s. 1)

tyske arkiv som ble beslaglagt etter krigen og gjort tilgjengelige for forskning, viser at Tyskland ikke regnet med å ha kapasitet til å føre en stor krig.»

Oxford-professoren A. J. Taylor, britisk-jødisk historiker, fastslår: «Nivået i den tyske rustningsindustri i 1939 har gitt det avgjørende bevis for at Hitler ikke tenkte på en større krig . . . I Hitlers regi ble Tyskland rustet for å vinne en nervekrig – den eneste krig han i noen grad forsto seg på.» En stor krig var ikke i hans planer. I sine vurderinger beregnet han dog Churchill feil. Hans tilbud om fred etter Polen-felttoget og Rudolf Hess' forsøk med tilbud til England om fred, førte ikke frem.

Det engelske tidsskrift «The Nineteenth Century», slapp i septemberutgaven 1939 katta ut av sekken når det gjaldt det britiske krigsmål: «Selv om Tyskland hadde hatt et demokratisk system, ville allikevel England sett det som en nødvendighet å opprettholde likevekten».

HG

Pressehistorie . . .

(Forts. fra s. 2)

tionen mens Anton Olstad som under krigen tilhørte mot-satt fløy, har med modige artikler skapt fruktbar uro i egne kretser.

Misbruk av akademiske titler

Den største skjønnhetsplett på den begrensede diskusjon Aftenposten tillot, vat at professor dr. juris Finn Seyersted 26. 8. slapp til med en større artikkel som fikk stå uimotsagt selvom både Aarheim og Sand skrev tilsvar som viser hvordan professoren under dekke

av å være folkerettslærd, skriver et særdeles tendensiøst partsinnlegg. Vi kan imidlertid glede våre lesere med disse to motinnleggene.

Det ville føre for langt å gjengi hovedtrekkene fra Aftenposten-debatten. Mesteparten fremgår av disse dokumentarartikler samt Idar Aarheims avsluttende brev til sjefredaktør Sundar. Etter det ble forøvrig det lille inserat mot tidligere Farmand-redaktør Varvin, tatt inn i Aftenposten.

Professor . . .

(Forts. fra s. 4)

norsk flyskole der. Med Reidstad fulgte flere løytnanter.

Som vitne under bevisopptak i Ragnvald Skanckes begjæring om gjenopptakelse, sa general Ruge bl.a.: «Regjeringen var en del plaget av grunnlovens bestemmelser om at Kongen ikke kan forlate landet uten å være i felten. I den anledning (min uthev.) skulle han såvidt mulig ha væpnede styrker med seg.» I følge general Ruge var det for å tilfredsstille kravet i grunnlovens paragraf 41 at de svært begrensede fly- og marinestridskrefter ble med til England.

Av den militære undersøkelseskommissjons rapport, ser vi at general Ruge i 1940 anbefalte samtlige garnisonerende offiserer å gi sitt æresord på at de «sålenge Norge var besatt, ikke skulle foreta noen som helst krigersk eller fiendtlig handling mot det tyske rike eller tyske statsborgere». Jeg tror at endog professor Seyersted vil finne det litt for drøyt at landets forsvarssjef skulle beordre det norske offiserkorps til passivitet dersom krigen pågikk for fullt fra England.

Den 9. april 1960 skrev overlege Scharffenberg i Morgenbladet: «Vårt folk bør lære den hele sannhet å kjenne og erkjenne sin egen skyld for 9. april og 5 års okkupasjon». Etter min oppfatning er sannhetssøkeren Scharffenbergs ord like aktuelle i dag.

8643 Bjerka,
John Sand

Fred må være . . .

(Forts. fra s. 3)

fra USA, deltok tidligere frivillige fra Finland, Sverige, Sør-Tyrol, Østerrike, Norge m.v. Det tyske presseagentur

og det amerikanske militære tidsskrift «Stars and Stripes» var blant de som refererte fra stevnet.

På vegne av amerikanerne var presidenten og visepresidenten for den 70th. amerikanske Div. til stede. I likhet med de andre talerne, bl.a. Bad Windsheims tidligere borgermester, nå æresborger av byen, talte de om menn som selv hadde opplevd og følt krigens redsler på kroppen, og derfor hverken ønsker krig eller folkemord, og framfor alt tar avstand fra enhver form for nynazisme.

Visepresidenten for den 70th. amerikanske Div. sa bl.a.: «Jeg tror dette er den riktige vei, så fortsett, uten å bekymre dere, å tjene den store sak som handler om fred og forsoning, selv om det har blitt lagt og vil bli lagt hindringer i veien».

På kirkegården i Bad Windsheim ble det lagt ned kranser ved minnesmerket over de falne. Kransen fra Div. «Nord» ble lagt ned av en tidligere amerikansk soldat og en tidligere frivillig tysk soldat. Kransen fra 70th. Div. ble lagt ned av en tidligere amerikansk soldat og en tidligere frivillig norsk soldat.

I likhet med visepresidenten fra 70th. Div. – er jeg en av dem som tror: DETTE ER DEN RIKTIGE VEI.

Vennlig hilsen

Edmund Roll

(Klippet fra

«Gudbrandsdølen»)

Den historiske . . .

(Forts. fra s. 4)

Selvom regjeringens kunnegjøring ikke nevnte ordet krig, var vi faktisk i krig fra 11. april.

Da felttoget med våpen er over, drar regjeringen videre, på flukt fortsatt og presset av engelskmennene, til England. Hjemme i Norge var skuffelsen over regjeringen og britene meget stor. Riksrådsforhandlingene sommeren og høsten 1940 gir egentlig et godt bilde av situasjonen. Noen mener at det grenset til forræderi, andre – blant dem undertegnede – mener at mange gjorde det de mente var best for landet i nederlagstimen. Blant dem er da også senere høye embetsmenn og St. Olavsriddere. Jeg tror man må ha opplevd krigen og 1940, for å forstå stemningen og skjønne situasjonen.

Da krigen sluttet, kommer regjeringen hjem – de som

først og fremst hadde ansvaret for elendigheten – og setter igang et rettsoppgjør som gikk over alle støvleskaft. men det som særlig irriterer mange, er at enkelte toneangivende historikere, istedenfor å analysere årsaker og virkning, har sett det som sin oppgave å renvaske og pynte på, og sågar prøve å gjøre en 1940-helt av førstemann i den regjering som så totalt hadde sviktet. En som, brutalt sagt, berget seg ved å stikke av. At Quisling ble dømt, fritar ikke regjeringen for dens store skyld. Det er diskusjonens kjerne.

2300 Hamar

Anton Olstad

Kadett, mitraljøsetroppsjeff,
1940.

«Atlantehavspakt» . . .

(Forts. fra s. 1)

Holland, og hvori Tyskland og eventuelt de britiske dominions og Amerika, senere kunne trekkes inn, ville bryte brodden av enhver bolsjevisk kombinasjon og sikre den europeiske civilisasjon og fred i overskuelig fremtid. – På tross av alle motsetninger som verdenskrigens blodige konflikter må ha etterlatt, er sådan redelig og sympatisk forståelse mellom individer av nordisk innstilling i alle land den viktigste plikt for alle langtskuede kvinner og menn. Jeg er så dypt overbevist om betydningen herav under de nåværende forhold og for verdens fremtidige utvikling at jeg ikke mener å kunne slutte disse betraktninger over de russiske forhold og deres sammenheng med våre, bedre enn med en appell til dette skandinaviske, nordiske og stornordiske samarbeid. – Med denne betoning av det nordiske må vi ikke undervurdere betydningen av det alminnelige europeiske og internasjonale samarbeid, hverken i sin alminnelighet eller for det russiske spørsmål. Navnlig er konsolidering av Europa, basert på forståelse mellom Frankrike og Tyskland, en nødvendig forutsetning for at Europas front mot Russland skal kunne holdes. Å splitte de to hovedstrømmer hvorav vår civilisasjon løper sammen, det latinsk-romanske og germansk-nordiske, vilde være å spille sig de ødeleggende krefter ihende. Det er derfor vi ved siden av det nordiske, også må holde på det alleuropeiske og internasjonale samarbeid.»

Partsinnlegg . . .

(Forts. fra s. 5)

forlatt landet og samtidig gitt ham «ordre om» å innstille alle fiendtligheter».

Allerede i § 1 i hovedavtalen fra Trondheim, ser vi at kapitulasjonen gjelder hele Norges stridsmakt. Det heter:

«Samtlige norske stridskrefter legger ned våpnene og vil så lenge den pågående krig varer, ikke gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundsfeller». Det heter at i eventuelle tvilstilfeller, er det den tyske tekst som skal være avgjørende: i den står det utvetydig at «Die gesamten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder . . .».

Klarere kan det ikke uttrykkes at Norge kar kapitulert. At etterkrigstidens norske jurister (historikere har vist seg som elendige filologer ved å foreta feilaktige oversettelser, er et spørsmål som har mer enn akademisk interesse. Deres tendensiøse manipulasjoner med kapitulasjonsteksten, ko-

stet mange nordmenn livet og titusener fikk årelange fengselsstraffer fordi seierherrene hadde gitt sine dommere beskjed om at Norge var i krig også etter 10. juni 1940!

Skanche-prosessen

Under den skandaløse prosessen mot professor Skanche (skutt så sent som senhøstes 1948) toppet igrunnen uhyrlighetene seg. Da stod Londonregjeringens tre fremste ministre frem og løy om at de aldri hadde sett eller lest hovedkapitulasjonen fra Trondheim. Sjelden har det vært pinligere taushet i et norsk rettslokale enn etter at Skanches forsvarer (dr. juris Øvergaard) kunne fremlegge et eksemplar av kapitulasjonsdokumentet med initialene til alle tre: statsminister Nygaardsvold, utenriksminister Halvdan Koht og forsvarsminister Birger Ljungberg!

og alle autoriteter og aviser i Norge var sommeren 1940 overbevist om at Norge som nasjon ikke var i krig med Tyskland. Her i Aftenposten

het det redaksjonelt 14. juni: «Norge befinner seg ikke lenger i krig med Tyskland».

Tror noen at tyskerne hadde latt de norske soldater og offiserer (mot æresord) settes på fredsfoot uten at okkupantene hadde vært overbevist om at den faktiske krigstilstand var opphørt?

Om folkeretten

Hvis folkeretten skulle praktiseres på den måte Seyersted foreslår (for å dekke Hjemmefrontens illegale handlinger?), så stakkars alle sivile fordi okkupasjonsmakten ikke kan se forskjell på en krigsmann og en sivilperson. Å kunne skjelne mellom stridende og sivile, er kanskje folkerettens mest sentrale punkt. Og denne forskjell vil folkerettseksperten Seyersted utviske!

Han unnlater også å opplyse oss om at under en okkupasjon, skal befolkningen ifølge folkeretten adlyde okkupasjonsmakten.

Seyersteds påstand om at jeg har gitt «gale opplysninger» om folkerettens bestemmelser, er et stivt stykke, når han selv unnsår flere av de viktigste punkter. Når det gjelder folkeretten, står jeg i det meste på linje med Johan Scharffenberg som i sin store dokumentsamling «Norske Aktstykker» hevder (på s. 8) at den tyske okkupasjon av Norge ikke var «folkerettsstridig». Scharffenberg kan ikke beskyldes for tyskvennlighet, men fordi arbeiderpartiregjeringen hadde latt seg presse til å føre en engelskvennlig politikk, istedenfor å holde seg nøytral, hadde tyskerne folkerettslig grunn til å gripe inn.

Ansatt i

Quisling-departement

Seyersted skriver at han under krigen arbeidet «som folkerettsjurist i Innenriksdepartementet». Han fikk altså sin lønn utbetalt av Quisling-regjeringen. For en utenforstående må det være lov å spørre: satset han på to hester?

Hans departementssjef, minister Viljam Hagelin, ble av seierherrene dømt til døden og skutt i 1946.

«Folk og Land»
kjemper
rettferdighetens
sak.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

Serien: «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **NS og fagorganisasjonen** kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **Fra kirke- og kulturkampen** kr. 50,-
 ... » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** kr. 50,-
 ... » ALLE 4 BIND: kr. 150,-

... » A. I. Bru: **Professor på ville veier** kr. 50,-
 ... » A. I. Bru: **Her er London** kr. 60,-
 ... » Adolf Hoel: **Universitetet under okkupasjonen** kr. 25,-
 ... » Walter Fyrst: **Min sti. NS blir til, o.m.a.** kr. 95,-
 ... » Finn Kjelstrup: **Den norske kapitulasjon** kr. 20,-
 ... » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** kr. 15,-
 ... » Sigurd Myting: **Politisk dømt** kr. 35,-
 ... » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** kr. 20,-
 ... » Sundra Sand: **Vidkun Quisling's siste dager** kr. 10,-
 ... » Arne Tellefsen: **Når forsvaret forfaller** kr. 25,-

G A V E B Ø K E R for venner i utlandet:

... eks. Roald Astrup Nielsen:
The «SOLBRIS» escapade (Engelsk) kr. 80,-
 ... » **La Fuga del «SOLBRIS»** (Spansk) kr. 80,-
 ... » **H. Franklin Knudsen: I was Quislings Secretary** kr. 55,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

... eks. Institutet för Offentlig och Internationell Rätt:
Den norska rättsuppgörelsen kr. 50,-
 ... » Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** kr. 5,-
 ... » Forbundet: **§ 104. Mere lys over rettsoppgjøret** kr. 10,-
 ... » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** kr. 30,-
 ... » Ralph Hewins: **Quisling – profet uten ære** kr. 60,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **ASTRID D.D.D.** kr. 100,-
 ... » Gary Allen: **Ingen tør kalle det en sammensvergelse.** (Hvem trekker i trådene?) kr. 50,-

NYHETER:

... eks. Roald A. Nielsen: **«Solbris Ohoi!»** kr. 100,-
 ... » Torstein Gunnarson: **Sannheten om Kirsten Flagstad** kr. 150,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **Lys over landssvikoppgjøret** kr. 145,-
 ... » Jørgen Sehested: **Broholmøtet** kr. 75,-

FRONTKJEMPERNE:

NYHETER:

... eks. Tore Dyrhaug: **KIMÆRE** kr. 50,-
 ... » Harly Foged: **Danske landsknægte, SS-soldat** kr. 90,-

... eks. Ben Esper: **Tsjerkassy. Ambulansekjører på østfronten** kr. 100,-
 ... » Hans Werner Neulen: **An Deutscher Seite** Fremragende om norske o.a. frivillige på tysk side i Waffen-SS og Wehrmacht kr. 175,-
 ... » R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** kr. 210,-
 ... » Sigurd Senje: **Glemt soldat** kr. 100,-
 ... » **Gebirgsjäger im Bild** kr. 210,-
 ... » **Panzergrenadiere der Panzerdivision** **Wiking im Bild** kr. 210,-
 ... » **Europäische Freiwillige im Bild** kr. 210,-

Legg til kr 15,- for forsendelse ved forskuddsbetaling til: Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og, oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:			
G., Drøbak	20,-	H. S., Hallingby	50,-
.. ., Torp	100,-	I. N., Drammen	20,-
K. S., Askim	100,-	O. B. H., Drammen	50,-
S. W. K., Askim	100,-	H. H., Drammen	120,-
K. Ø., Nannestad	100,-	B. R., Revetal	100,-
O. K., Lillestrøm	100,-	O. K., Huseysund	200,-
M. Ø., Åsgreina	100,-	K. B., Voss	200,-
K. R., Kongsvinger	50,-	S. B., Straumsgrend	50,-
G. H., Eina	100,-	M. A., Ålesund	300,-
H. B., Kapp	100,-	L. S., Eldebygda	220,-
T. H., Vågåmo	100,-	M. K., Kristiansund	300,-
A. K., Kvam	20,-	D. S., Isfjorden	250,-
O. R., Vågåmo	200,-	J. M., Stjørdal	200,-
G. N., Røykenvik	20,-	E. H., Revanes	100,-
B. D., Røykenvik	220,-	J. Ø., Soknedal	20,-
S. F., Skammestein	100,-	A. G., Trondheim	50,-
M. B., Lillehammer	1.000,-	T. H., Trondheim	400,-
K. H., Bjelstadmo	200,-	E. M., Trondheim	50,-
K. H., Tangen	120,-	N. D., Leksvik	50,-
M. B., Atnbrua	20,-	K. B. R., Moldjord	150,-
J. R., Brandbu	50,-	T. M., Misvær	20,-
S. K., Gran	100,-	K. K. A., Tangetad	100,-
J. F., Opphus	50,-	O. C., Narvik	20,-
K. T., Fagernes	20,-	I. A., Engenes	250,-
H. S., Elverum	80,-	S. F., Danmark	100,-
O. K., Be	100,-	I. G., Freiburg	150,-

ARBEIDSTJENESTEN EN IDÉ VERD Å GJENOPPLIVE?

PROTESTVALGET

En av de store bløffene etter krigen har vært at det er folket som gjennom politiske valg styrer kursen. Det har tatt lang tid for Ola Nordmann å innse at så ikke er tilfelle.

I gjenoppbyggingsfasen etter krigen da hjulene begynte å komme igang igjen, kunne alle puste lettet ut over at de var utnevnt til «helter» og ikke til «landssvikere», uansett hvilket samarbeid de måtte ha hatt med okkupasjonsmakten, eller hvilken skyld de måtte ha hatt for at Norge ble trukket inn i krigen og okkupert av en fremmed makt.

Alle så nær som de som hadde vært medlemmer av Nasjonal Samling eller som hadde dristet seg til å mene at Stalins Sovjet var en verre trusel mot Norden enn noe annet, og derfor hadde satt livet på spill for å forsvare sitt fedreland.

Litt merkelig kanskje at det å samarbeide med okkupanten for egen fordels skyld og i den tro at han var landets verste fiende, kunne forenes med «god nasjonal holdning», mens det å samarbeide med ham i troen på, at slik situasjonen var blitt, var han en miskjent venn, eller i alle fall det minste ondet, skulle betinge landssvikdom og sosial død.

Etter krigen gikk man i begynnelsen merkelig stille i dørene med å fjerne de gode nasjonalsosialismen tross alt bragte med seg. Arbeid til alle, en økonomisk tenkning som gjorde arbeidsinnsatsen til grunnlag for pengeverdien og satte hjulene i gang, og dermed en lavrentepolitikk som gjorde bønder, fiskere, næringsdrivende og kommuner gjeldfrie. De nasjonale følelser ble også en stakket stund oppmuntret, om enn ut fra Nygaardsvolds tenkning om at «når skurken ingen annen utvei ser, så blir han nasjonal».

Den gode tid er over. I håp om at den intense hjernevasken etter krigen ikke skal forbinde de tapende parter med annet enn det som ondt er, våger man etterhvert ta den hele og fulle konsekvens av hva kreftene BAK seierherrene virkelig står for.

Folket begynner så smått å forstå at det er blitt lur, og det haster med å gjøre motstand mens det ennå er tid. Fremskrittspartiets utrolige fremgang er håpet om at den som alle mobber, må være annerledes enn alle de «seriøse» partiene. Og hjemmesitterne vitner om håpløsheten etter at parlamentarismen har avslørt seg selv. Men det hjelper ikke å sitte hjemme. Folket må nå ta seg sammen til å KREVE FOLKEAVSTEMNING i alle livsviktige saker.

Gerhardsen

Om de døde intet ondt . . . Så sier man.

Men for sannhetens og historiens skyld bør det være nevnt: Han benådet ikke en eneste dødsdømt da han hadde makt til det. Så stor var han ikke.

Aarheim i særtrykk

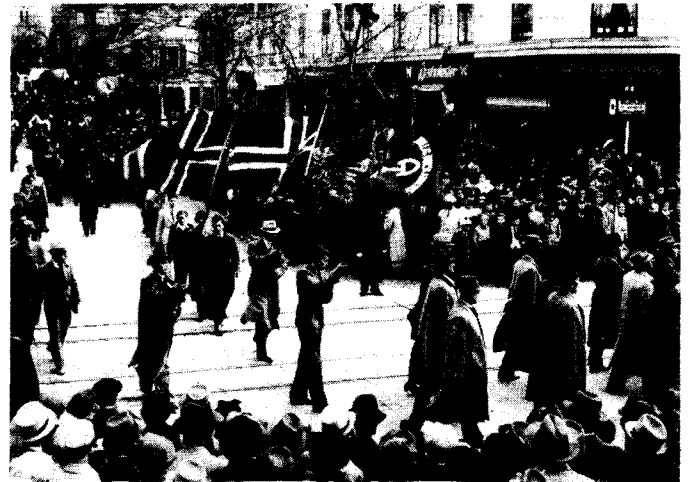
Idar Aarheims artikkel «Ti-Sentrum, 0104 Oslo 1. Legg den er inne!» i vårt nr. 4 i år er gjerne ved noen kroner til dekning kommet i særtrykk. Rime-ning av trykningsomkost- lige antall kan bestilles fra ninger og porto. Folk og Land, Postboks 924,

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17-20, tirsdag kl. 11-14, onsdag kl. 17-20.
Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.
Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

Det er et av de tiltak Nasjonal Samling gjennomførte under okkupasjonen som man sjelden hører noe stygt om: Arbeidstjenesten. Jeg er nokså sikker på at tusener av nålevende nordmenn ser med en viss glede tilbake på den tid de i sin ungdom tilbragte der. Jeg tror også at svært mange i dag vil kunne vinnes for en slik idé. At ungdommen tilbringer et år i praktisk og samfunnsnyttig innsats. Det ville være en nyttig skole for noen og enhver.

Nasjonal Samling hadde denne arbeidstjeneste på sitt program helt fra 1934. Og ikke bare det. Allerede samme år begynte NS-ungdommen å praktisere denne programposten. Den første arbeidstjenesteleir ble organisert i Malvik utenfor Trondheim sommeren 1934, og senere ble det i alle år frem til okkupasjonen arrangert arbeidstjenesteleirer i Trøndelag av FNAT (Frivillig Norsk Arbeidstjeneste tilsluttet Nasjonal Samling). Leirer kom etterhvert også igang på Østlandet, og et år var det også leir i Rogaland. I 1936 ble det i Stor-Elvdal arrangert en arbeidstjenesteleir for hele landet. Den ble kalt «Eriing Winsnes-leiren» fordi Wins-

Ungdommer under Frivillig Norsk Arbeidstjenestes fane i folkeetog i Trondheim 17. mai 1938.

nes ble ansett som den norske arbeidstjenestes åndelige far. I 1937, 1938 og 1939 ble det arrangert arbeidstjenesteleirer i Telemark, nærmere bestemt i Eidanger og delvis i Seljord. Etter partisplittelsen i 1936-37 oppsto det en «konkurrerende» organisasjon, Norsk Riksdugnad, som arrangerte leirer i Rennebu i Trøndelag.

Arbeidet besto for det meste av stubbebryting og grøfting, for idéen var jo å legge ny jord til landet. Men arbeidstjenesten hadde i høy grad også en annen hensikt. Ved at ungdom fra alle lag i folket sammen

utførte hardt, fysisk arbeid, ville man være med på å b. ned de sterke klaseskiller som den gang eksisterte, og skape større forståelse for hverandres meninger og problemer.

Finnes det i dag like idealistisk ungdom, unge mennesker som påny vil løfte arbeidstjenestens fane? I tilfelle vil de fortsatt kunne få hjelp av mennesker som sitter inne med omfattende erfaring både fra den frivillige arbeidstjeneste i tredveårene og fra den obligatoriske under okkupasjonen. Det er bare å si ifra!

AT-aktivist

Om gode nordmenn på begge sider

Av Ole B. Hovengen i «Aftenposten» 20/8 1987.

Det var en modig artikkel om et tabu-emne av Idar Aarheim i Aftenposten 7. ds., om det ennå brennbare tema rettsoppgjøret. At dette oppgjøret i ikke liten grad bar preget av seierherrens justis over taperne (provisoriske landssvikanordninger som vel var i strid med Grunnloven), lar seg historisk ikke bortforklare. Det til evidens gjentatte at det bare var landsforrædere – kriminelle – eventyrere – opportunistene osv. som ble NS-medlemmer, er det både galt og uklokt å fastholde. Det var ikke bare folk med en slik mentalitet blant NS-medlemmer. La meg dog ile med å skrive at det selv sagt var mange NS-impliserte som fikk sin velfortjente straff. Men den «over én

kam»-jus som mange med redelige hensikter ble tatt over, var et rettsoppgjør uverdigg. La det i denne forbindelse greie seg med de purunge som i offervillighet både hva liv og lemmer angikk deltok på Østfronten, i alt annet enn landsforræderisk virksomhet. De ble liten redelig jus til del, og ble nærmest summarisk dømt ene og alene for sin østfrontdeltagelse. La meg også her ile med å si at selv sagt fantes det opportuniste blant dem, personer som «skulle skyte rusere, for å vende hjem til særfordeler og ikke minst få en bondegård» . . . Dog nøler jeg ingenlunde med å si at mange som lot seg verve, var like «gode nordmenn», som mange som befant seg på den andre

siden. Det skal i denne forbindelse bli interessant å lese en bok om frontkjemperne som forfatteren Kjell Fjærtøft har på beddingen.

Ole B. Hovengen

Abonner
på
«Folk og Land»
til et
ungt
menneske!